

BİR ÇÖMLEK HİKÂYESİ

Huzursuzum. Uzun günler boyunca içimi kuşatan, beni yalnız bırakmamaya kararlı, hani bir gün gitse yokluğunu epey hissedeceğimi düşündüğüm kadar son günlerde iç içe yaşadığımız bir arkadaş bana o. İkinci Yeni etkisi olabilir mi bu? Bireyin yalnızlığı, sıkıntıları, çevreye uyumsuzlukları diye günlerdir anlatıyorum derste. İçine mi düşüyorum mısraların acaba...

Bir şey beklemişçesine yaşıyorum derken Turgut Uyar, ben de beklemekten yorulduğumu duyumsuyorum galiba. Ya da Edip Cansever'in *kısaca söyleyeyim anlamak yordu beni* dizesiyle aydınlanan ömrü hayatım hep anlayışlı olması gereken taraf olarak artık yoluma devam edemeyeceğimi anlatıyor bana. *Bazen ihtiyaç duyuyor insan sevildiğini bilmeye* diye bana söylüyor İlhan Berk, açıklık getiriyor yaralarımın sebebine.

Son günlerde öyle deli sorular var ki aklımda, hepsi cevapsız, savruluyorlar zaman boşluğunda. Hiçbir yere sığamayan bedenim, büyük bir mücadelenin direnen tarafı. Yok olmasın, hiç olmasın diye, kendimle olan bağlarım kopmasın diye, inanılmaz bir arayış içindeyim. Oysa o kadar çok kaybediyorum ki şu sıralar kendimi; nerede, ne zaman, nasıl bıraktığımı bilmeden, hatta zaman zaman fark etmeden, nasıl bir dalgınlıkta üzerimde, ısrarla vazgeçemediğim ama sonunu da asla getiremediğim yolların üzerinden öylece geçip gidiyorum. Ama nereye diye sorsanız, istikametimi bilmiyorum.

Bilmemek..O kadar çok yaralayan şey var ki insanı, hep bilmemekten. Düşünmeye, hissetmeye, derinlerine çekilmeye, bazen, çok kısa bir an da olsa, her şeyi durdurup yaşadıklarını anlamlandırmaya fırsat bulamayan günümüz modern insanı – ki bence o gerçek bir zavallıdır- bu kadar koşturmacanın yönünü tayinden aciz, amacını kaybetmiş, çok işi olan, dört bir yandan kuşatılmış; her şeye yetişmeye, her şeyi kusursuz yapmaya çabalarırken, neleri elde ediyor, neleri kaçırıyor elinden acaba?

Kaybettiğim şeyleri bilmek istiyorum. Kuşatıldığım her şeyden bir anlık da olsa kurtulmak, bütün sorumluluklardan arınmak. Kendi hayatıma dışarıdan, bir yabancı gibi bakmak fikriyle yanıp tutuşuyorum. Schiller, ‘ *Kalbinin atışı, kaderin sesidir.*’ diyor. Kalbimin attığı yerde yeniden doğmak istiyorum.

Ve içim bir girdaba doğru çekilirken, çocukluğumdan beri beni bırakmayan bir alışkanlıkla, ne zaman kopmak istesem her şeyden, kafama kadar yorganı çekerek, derinlerde kaybolma, yok olma, hiç olma isteğiyle uykunun kollarına teslimiyet..Dün gece, daha önceki

gece ve daha önceki gecelerde olduğu gibi, yaşamın ortasında kendimi kaybetme isteği. Kalbimin atışları yavaşlıyor.

&&&&&

Kat'i bir sessizlik... Sonu dünyanın... Her şey arkanda... Değer verdiğin her şey değersiz, anlamlı buldukların anlamsız. Vazgeçemem dediklerinin zerre önemi yok gözünde. Her şeyin büyük bir yalan olabilme ihtimali. Karışık. Ve tek bir fısıltı seni kendine getiren. Bir davet aslında. Tek. Yüreğinden gelen.

- Gelll..Gel beni bul...Lütfen bul..

Duru bir gölün eşsizliğini ruhunda taşıyan, nazlı bir serçe edasıyla süzülen yağmur damlası; ruhu taş kesmiş kum tanelerinin kibir dolu gövdesine temas ederse ne olur hiç düşündün mü? İki taraf da eşsiz ve katıksız oluşumlarının esiriyken, nasıl mantıklı bir sonuca erişilebilir ki? Sonunda çöl yaradılışından vazgeçmeyip tekrar yanmaya döndüğünde, yağmur da akma eğilimine karşı koyamayıp onun bağrından derinlerine yol bulduğunda ne olur?

Dünyanın kaderi belirlenmişken, bu soruya ne gibi bir cevap bulunabilir acaba? Susuz yaşayan bir çöl, su kabarcıklarının tenini ferahlatmasından nasıl bir haz duyabilir ki?

Kısaca böyle bir haldeyim işte. Anlamaktan aciz. Karşılaşısam bile fark edemeyeceğim telaşında. Tatmadığım, tanımadığım bir şeyse nasıl bileceğim endişesinde. Şimdi sen de bu soruların cevabını düşünürken, ben tek bir arayışın peşindeyim aslında. Uykunun kollarında her gece gittiğim yere hep aynı.

Her gece yollarda olmak benim kaderim. Kaybolmak da öyle. Şafak sökerken esen çöl rüzgârlarının, sokaktaki ruhu sessizce arındırmasına şahidim her sabah. Bu da kader, bir anlamı var mutlaka. Ve beni, her gece buralara taşıyan bu esintinin, arayışımı bu dükkânla sonlandırması da tesadüf değil. Benim cevabım burada biliyorum.

Bir bağlantım var orası ile ya, daha önce gittiğim bir yer mi, bir programda tanıtılmış olabilir mi, bir hikâyenin mekânıydı belki bilmiyorum. Ama niye kendimi oraya atma isteği sürekli, niye hayat iperim oradan kontrol ediliyormuş gibi ve niye bütün gece buraya düşüyor yolum? Belli, burada bulacağım aradığımı.

Fakat bu gecenin diğer gecelerden farklı olduğunu da söylemeliyim. Çünkü hiç beklemediğim bir şey oldu bu gece. Her zaman gezdiğim çömlek dolu rafların arasında turuma devam ederken, renkleri, boyutları, duruşları, havaları bile farklı her bir çömlekte tek

tek durarak, bir kapı aralamak isterken çaresizliğime, bir ses beni kendime getirdi. Ustalar hiç konuşmaz sanıyordum, derin ve esrarengiz her şey gibi susarlar. Ama bu gece öyle olmadı. Raflar arasında ararken kaybettiğimi, beklemediğim bir anda hazırlıksız yakaladı beni. Her gece onu, elleri önünde bağlı, bir çamur kalıbına bakarken, hatta içten içe onunla konuşur, sessiz sessiz dertleşirken gördüğümünden, sesini duymak beni şaşırttı.

- Sen de mi arayanlardansın? dedi başını kaldırmadan.
- Siz de mi? Dedim şaşkınlıkla.

Gülümsedi.

- Arayanlar... İşte böyle, sorulara, sorularla karşılık verirler her daim. Arayış, insanı sabırsız yapar. Teslim olmadan çıkılan her yol, insanı yorar. Arayanların kurdukları her cümle sonuç odaklıdır. Hemen bir cevap bulsa da sonuca varsa diye düşünür "Acemi" yolcular. Oysa arayış, sürece odaklıysa zenginleştirir insanı.

- Acemisi, tecrübelisi mi var yani yolcuların?

- Var tabiki. Sen acemisin mesela. Her gece gelmene rağmen bakmasını bilmiyorsun. Belki ne aradığını bilmediğinden. Kendini de bırakamıyorsun, korkuyorsun. Bulacağın şeyden korkuyorsun belki. İnsan en çok kendi ile ilgili bilmediklerinden korkar, onlarla baş edemeyeceğini zanneder çünkü. Yıllarca sana ait sandığın bir bedende, yön verdiğine inandığın ruh ve fikir dünyasının ne kadarına hâkimsin acaba? Zaman zaman gerçek sandıklarının, kendine inandırdıkların olabileceğini hiç düşünmedin mi? Bilmiyorsun ki korkmak, ayaklarına kelepçedir insanın. Arayanların çoğu daha ilk aşamada bu yüzden kaybeder.

Oysa bilsen ki, tek bir anlam var hayatta: Aramak. Şimdi neyi ve kimi olduğunu bilmiyorsun. Var mı yok mu o bile belirsiz. Seni bekliyor mu, yoksa senden habersiz mi? O da mı arayanlardan? Yoksa uğrana bir ömür adanmış aranan mı o. Ait mi, kimliksiz mi? Ama bunların önemi yok, merak da etmeye gerek yok. Zaten bulduğunda hemen anlayacaksın.

Hadi gel, bir çömleğe başlayalım şimdi seninle. Gel...Seveceksin. Çünkü toprakla insan arasındaki bağ, satırlara dökülemez, mısralarla yazılamaz. Dokunmaktan geçer anlamak. Bu yüzden toprak iyi gelir ruhumuza. Dokundukça bütünleşir, bütünleştikçe anlarınız yaradılışımızın gayesini. Topraktan gelen, zarar vermez insana. Görebilirsen eğer, bakışın zenginleşecek fark edeceksin..

Çekiliyorum daha derine, daha kuytu bir köşeye. O çamur kokusu, ona şekil vermenin o dayanılmaz hazzı, dönen çarkın kusursuz uyumu, küçük bir fırça darbесinin

yarattığı renk ahengi ve o huzurlu ışık geçiyor gözlerimin önünden. Dalgalara kendini bırakma hissi, ne kadar tatlı. Bu tek kelimeyle bir seremoni...ve ilk adım, o çarkın başına oturmaktan geçiyor.

Biliyor musun “Çamurunun hazırlanması oldukça önemli” diye söze başladı ustam. “Öncelikle toprak, tahta tokmaklarla dövülüyor ve kalburla eleniyor. Çömlek yapımı için uygun kıvama gelinceye kadar yeterli miktarda su karıştırılarak elle yoğruluyor ve en az bir gün bekletiliyor.Hazır olmak.. Zamana teslim olmanın, sabır kapılarına dayanmanın ilk işareti bu. Sessiz ve derinden bir bismillah ile tazelenen yeni bir başlangıç.”

Kim bilebilirdi ki, elleri kocaman, avuçları ise geniş ve kuvvetli birinin zarif bir gösterinin eşsiz parçası olacağını. Peki deyimlere mazhar gibi değil mi çömleğin çarkından geçmek. Killi toprağa özlü çamur sürülerek, o antik balçığın gövdesine eli daldırmak. Disk ve çıkırıktan oluşan çarkın eşsiz bir uyumla döndürülmesi lazım ustanın ayak dokunuşlarıyla. Fazla harekete gelmez çamur, nazik darbeler bekler bedenine. Ve usta tek bir çömlek için pek çok çömleği görmek zorundadır âlemde. Genişçesini de görür, dar ve uzun olanını da. Bir çömleğin kaderinde, tüm çömleklerin bakışını görür. Hele ki başka bir renk katılsın araya değmeyin çömleğin keyfine. Bir çömlekçi çarkının başında aklın baştan gitmesi, ustaya söyletmeliydi ya bir iki kelime. Ustam, çok konuşmayı sevmiyor.

Benimse sözün üstatlarından bir dua takıldı dilime;

Tanrım duam şu ki her şey yeniden toprak olsun

Topraktan kaçanı toprak tutsun

Ve söz toprak olsun.

O çömlek çarkında, ritim bir hızlandı, bir yavaşladı. Ve bir ahenk tutturdu zamanla. Toprak, çamur, kil, su bir bünyede dile geldi, aşka geldi. Sarsıldı, dayandı; başını dayadı, yanındakine yar oldu, yoldaş oldu. Bir uzadı, bir yuvarlak oldu, bir esnedi, bir gerindi şeklini sevene kadar. Eller asla zorlamadı. Aksine tüm şefkatiyle yol açtı, yön verdi, sevdi. Tüm hareketleri özenle takip etti usta. Heyecanını belli etmedi ama nefes alışverişleri dönüşe eşti. Dünyayı durmuş seyrediyor; çömleği ise “doğmak” için, “varım” demek için çırpınıyor görüyordum. Öyle hızlıydı ki değişim, bir dönüşle bile şekilden şekle girebilen çömleğe, nasıl hayran bakıyordu sahibi. Elleri bir suya, bir çamura dokunurken, ellerinden sanki bir hayat akıyordu. Nihayetinde dönüş yavaşladı, ortaya küçücük, bombeli, ağzı bir manolya gibi açılmış, sanki bıraksan ağzından kaçırıverecek tüm gizemi edasıyla, güzel bir çömlek

çıkıverdi. Bu nasıl bir bütünleşmeydi böyle, nasıl çoktan teke dönmekti. Hem suydu, hem çamurdu, hem renkti, hem uyumdu, hem ahenkti, hem de hepsi birden yeni bir var oluğu.

- Ustam! Hani insan insana aynadır ya, dedim. “Bendeki sen, sendeki ben, baktığımız an, mum ışığında titreyen zaman, aslında En Güzel’i seyretmektir ya. O halde bir ayna ol, göster bana göremediklerimi. Sen ki şekil vermekte mahirsin, anlarsın toprağın suyun dilinden. O killi toprak, bir an kurtulmak istese bağlarından, hemen şefkatli ellerinle o tezgâhın muhteşem dönüşüne katarsın yine onu. Varoluş sebebine açıklık, mutlu olmaya sebepler sunarısın. Her çömleğin güzelliği ile aynaları sırlarsın. Bana da yol göster.”

Gülümsedi. Ama mutlu olmadı. “Yolunu çizemem”, dedi. “Hiç kimse çizemez. Ve sen de çizemezsen, iklimler değişir, kara bir kışa bürünür yaşam. Mayan bir çömlekle aynı olabilir ama sen, kaderi kendi çabasına bağlanmış bir yaradılışın sahibisin. Sır, sensin.”

Şimdi izin verirsen bu çömleği fırınlamalıyım. Bir çömleğe istediğin kadar kusursuz şekil ver, ısıtacağın ayarı bilemezsen istediğin sonucu alamazsın. Toprağı yola getiren asıl şey şekillenirken içinde kaldığı bu ateşin derecesidir. Ateş, yanmaların adıdır. Pişmeden tamamlanmaz bu dönme, tam eder, tamam eder toprağı. Son bir tavsiye istersen: Yanmaktan korkma!

&&&&&

Yanarak uyanmak isterdim. Ateşler içinde titreyerek. “Buldum” diye ağlayarak. Ama öyle olmadı. Her zamanki gibi altı otuza ayarlanmış telefonun alarmıyla gün başlama zilini çaldı. Hiç düşünmedim, yatakta dönüp durmadım. Hayatın rutin ritmine ayarlanmış vücudum hiç nazlanmadı kalkarken. Sadık bir hizmetli edasıyla, her gün yaptığı rutin işlerine hızlı bir giriş yaptı.

Televizyonu açıp, saat yedi haberlerini izlesem bari düşüncesiyle açtım televizyonu. Bir ses olsun evde istedim. Ama elimde kumanda koltuğun köşesine yığılırken, gri küller arasında, gerçeğe uyanmadım, hala rüyadayım ve bunların hepsi bir hayal diyebilmeyi çok isteyeceğim haberlerle sarsıldım.

Hayatta bir mücadelenin içinde sürükleniyoruz hiç durmadan. Farkında olmasak da hem bedenimiz, hem ruhumuz yoruluyor bu mücadelede. Ve bazen kendimizi o kadar çok düşünüyor, o kadar bencilleşiyor, kendimizi o kadar önemseyip şımartıyoruz ki, sonuçta Yaradanın bir parçası olduğumuz gerçeğinden hızla uzaklaşıyoruz.

Duyduklarım orantısız bir savaşa dair haberlerdi, gördüklerim ise içime kara bir yılan gibi çörelendi. Kaybetmenin ağırlığının yaşandığı, hem aklın hem yüreğin yorulduğu zamanlardı. Hele ki bahsi geçen “insan” olduğunda, hele ki elinden almaya çalıştığın, savaştığın, anlatamadığın, anlayamadığın, söz geçiremediğin karşıdaki düşman “ölüm” olduğunda...

Zaten Nisan ayından beri kuşatma altındaydı Halep. Suları içilmiyor, havası solunamıyor, ekmek bulunamıyor bir şehirdi. Yaşamıyordu, yaşasın istenmiyordu. Halep..Kaybetmenin şehriydi . Oysa Halep için dünya üzerinde kesintisiz insan yerleşimi bulunan en eski şehir olduğunu söylenir. Şimdilerde “İnsanlık”la sınanıyor olması, acaba hayatta en değerli bulduklarımızla sınava çekiliyor olduğumuz gerçeğiyle açıklanabilir mi? Oysa arabayla Cidde’den İzmir’e gelirken sokaklarında yürüdüğüm günler dün gibi ve başka bir hikâyenin konusu olabilecek kadar da dolu ve canlı aklımda. Osmanlı’nın o en önemli kentlerinden biri olan Halep aslında sosyal hayatımızın ne kadar içinde diye düşünmüştüm o zamanlar. İşte Halep işte arşın deyimini bilmeyenimiz var mı, Aşık Emrah sevdiğini Halep’te aramadı mı, şimdi ateş ve külden ibaret olan bu şehir eski kadim çağlarda Kerem’in Aslı’sına yanıp kül olduğu yer değil mi? O en cıvıl cıvıl olduğu günlerde kuşlar geçirdi sürü sürü göklerinden. Barut ve kan kokusunun yükseldiği yıkıntıların üstünden de geçen kuşlar var mı acaba şimdilerde? Baharatlı çarşıları, yıllara meydan okuyan kalesi, kayşani taşından evleri, hanları, hamamları, camileri, medreseleri, kahve ve nargile kokuları artık mazinin bir parçası. Zekeriya aleyhisselamın kabri de taş taş üstünde kalmamış yığınlar arasında diyorlar. Küller ve yıkıntılar... Enkaz yığınlarının altında kalıp can çekişen kendini kaybetmiş ‘insanlığımız’ mı aslında.

Şimdi orada ağlayan çocuğun derdinden daha büyük mü derdim. Günlerdir huzursuzluktan şikâyet ediyordum. Üstü başı kanlar içinde bir eşikte oturmuş o kadından daha huzursuz olabilir miyim, ya da ailesini koruyamamaktan korkan bir adamın korkusuna erişebilir mi endişelerim? Ben kimim? Bu bendeki neyin kadir kıymet bilmezliği? Kendimi kaybettiğim yerde, sarsılıyorum.

İnsanın kalbi, acısının olduğu yerde atar derler. Peki dünya bu kadar acıya rağmen hala niye ayakta? Nasıl rahat nefes alabiliyor? Bu dünyada, Tripoliçeler, Srebrenitsalar, Arakanlar, Halepler varken insan kendi için ne kadar değerli olabilir, kendini, kendi huzurunu nasıl düşünebilir?

İçimde bu sefer her zamankinden farklı bir sızı hissettim. Kendimden geçtim, bir başkasının yüreğinde yürek, bir başkasının gözlerinde tarifsiz bir korkuya dönüştüm. Bir çömlek gibi şekil değiştirdin. ‘ **Bir ben var ki bende, benden içeri**’ mısraın sultanı benim

sanki. Rimbaud'un ' **Ben bir başkasıdır**' sözünün arkasındaki başka bende tekrar var oldum. Hayatımı sorguya aldım. Sen hayat söyle benim misin? Ya da bir başkasının hayatında da ben kadar var mısın?. Ben bir başkasının hayatını ta yüreğimde duyabiliyorsam, bir başkası da ben de var olamaz mıydı? Sadece kendimi düşünüp, hayatımı amaçsız, yalnız bulduğum; huzursuz hissettiğim; sıkıntılarımla adlandıramadığım, bilmediğim, anlamadığım günlerim içimde yangına dönüştü.

Satırlarımı okuyan hikâye sever bilsin ki, bu saatten sonra "Ben" bir başkasıydı. "Ben" demek, bütün bir dünyayı gözlemleyip tanımaktı. Bir başkasının hayatında da var olmaktı. Ben, anlamaktı. Ben, belki de bir toprakta basit bir kum tanesi olmaktı. Küçüktü, küçücüktü. Ama yaradılışın en değerli zerresiydi. Önemsiz gibi görünmesi, aklın oyunlarından ve kibrindendi sadece.

Vardığım noktada anladım ki yanmak, anlayış çöllerini aşma gayretiydi. Çünkü bilinmezliğin o yüksek ve engebeli dağları o çölün kumlarıyla vardı, heybetliydi. Gönül gözünün açılması için, göz görmeyi bırakıp, kapılarını kapatmalıydı öncelikle. Derin bir sessizlikte, her bir zerrenin değeri ve varoluş nedeni açıklığa kavuşurdu bir gün . Herkes bu sırta eremezdi elbet, fani ve cahil ömürlerimizin önünde aklı karıştıracak, kalbi bunaltacak, suyu bulandıracak nice nice tuzak olduğu malumumuz.

Ama sen, bu satırlarda bana dostluk eden, destek veren, can yoldaşım...Sen, çölün derdini duyabilecek hassasiyete fazlasıyla sahipsin ben buna inanıyorum. Ve bir gün bir çölün ortasında bulursan kendini, bil ki o an hissettiklerini ben de hissetmişim..